برنامه راهبردی و عملیاتی کتابخانه مرکز آموزشی درمانی وپژوهشی خورشید

مقدمه:

۱.معرفی کتابخانه

کتابخانه مجتمع آموزشی درمانی پژوهشی خورشید از سال ۱۳۷۰در محوطه علی اصغر بیمارستان و در طبقه ی دوم واحد همودیالیز واقع شده است ، که در تابستان۹۷، سالن های مطالعه مورد بازسازی و زیبا سازی فضا و تجهیزات قرارگرفت.با زیر بنای حدود۱۷۰متر مربع، که۱۱۲متر مربع آن سالن های مطالعه خواهران و برادران و۵۷متر مربع آن را مخزن کتابخانه شامل می شود. سانتر تخصصی بیمارستان شامل رشته های داخلی، نفرولوژی ، ریه ، اورژانس مسمومین، اورژانس روانپزشکی، قلب می باشد که منابع علمی مورد نیاز گروه های تخصصی جهت بهره مندی اساتید بزرگوار و دانشجویان تامین می گردد.

۲ .بیان ضرورت تدوین برنامه راهبردی

این سند، برنامه راهبردی و عملیاتی کتابخانه مرکز آموزشی درمانی و پژوهشی خورشید را بر پایه سنجه‌های ارزشیابی استاندارد کتابخانه‌های بیمارستانی دانشگاه‌های علوم پزشکی در قالب برنامه ی کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت با توجه به نقاط قوت، ضعف ، فرصت ها و تهدیدهای کتابخانه تدوین گردیده است.

.

۳ .بیان رویکرد تدوین برنامه

رویکرد تدوین، «**سنجه‌محور و مرحله‌ای**» است و سه اصل را رعایت می‌کند:

1. **پوشش سنجه‌های استانداردهای کتابخانه های بیمارستانی** : سنجه های چک‌لیست، در شش حوزه استاندارد سازمان، مدیریت منابع انسانی، مدیریت منابع فیزیکی، محیطی و تجهیزات، مدیریت منابع اطلاعاتی، مدیریت منابع فناوری اطلاعات و مدیریت خدمات، در جدول راهبردی سطر اختصاصی دارد.
2. **تفکیک افق اجرا**: برای تفکیک افق اجرا اقدام هایی که نیاز به تامین اعتبار کم یا فاقد اعتبار مالی بودند و لازم الاجرا برای اقدامات بعدی بودند به کوتاه مدت، اقدام هایی که به زمان و تامین تجهیزات و دانش تخصصی نیاز داشتند به میان مدت و اقداماتی که نیازمند تغییر ساختاری و خدمات بالینی گسترده تری بودند به افق زمانی بلند مدت منتقل شدند.

3. **استفاده از استاندارد کتابخانه های بیمارستانی جهت تدوین رویکرد برنامه**: ساختار برنامه راهبردی بر اساس استانداردهای کتابخانه های بیمارستانی و بر اساس تعاریف مندرج در استانداردهای کتابخانه‌های بیمارستانی ایران (برنامه‌ریزی راهبردی، مدیریت منابع، مدیریت خدمات) تدوین شده است.

❖ چشم انداز:

کتابخانه مجتمع آموزشی درمانی و پژوهشی خورشید برآن است باهمکاری تیم مدیریتی مرکز و هماهنگی با معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی و با پیشتازی در ارتقای سطح سواد اطلاعاتی وتوانمندسازی استفاده کنندگان و تضمین مجموعه ای غنی و پویا ، سهم بیمارستان را در انجام فعالیت های آموزشی و پژوهشی بالا برده و در نتیجه سهم بیمارستان و دانشگاه در تولید علم افزایش یابدکه این امرموجب بهبود ارائه خدمات به بیماران و ارتقای سطح سلامت جامعه می گردد.

❖ ماموریت :

1. فراهم آوردن منابع اطلاعاتی متناسب با نیازهای اطلاعاتی کاربران
2. گردآوری و به روز رسانی مجموعه ای پویا و غنی
3. اعتلای سطح تولید علم در مراکز آموزشی درمانی

❖ ارزشها :

ارزش	تعهد عملی در کتابخانه
پاسخگویی به کاربر	خدمات تحویل مدرک و ارسال درخواست‌های اطلاعاتی و مستندسازی آن‌ها
کیفیت و روزآمدی	خرید کتب جدید، وجین مجموعه و به‌روزرسانی منابع بر پایه خط‌مشی مکتوب مجموعه‌سازی
عدالت و دسترس‌پذیری	تأمین دسترسی برابر، از جمله فضای اختصاصی معلولین و خدمات ویژه بیماران
یادگیری مستمر	آموزش سالانه کارکنان و کاربران در حوزه سخت‌افزار و نرم‌افزار
همکاری حرفه‌ای	توسعه همکاری بین‌کتابخانه‌ای و شبکه‌های اشاعه اطلاعات

❖ اهداف کلان کتابخانه

پنج هدف کلان زیر بر اساس استانداردهای کتابخانه های بیمارستانی مد نظر می باشد.

1.استقرار نظام مدیریت راهبردی و مستندسازی فرآیندها: تدوین، مأموریت، چشم‌انداز، اهداف کلی و عملیاتی، برنامه راهبردی، خط‌مشی‌ها و فرآیندهای دسترسی به خدمات کتابخانه (سنجه‌های ۱ تا ۴)

2.تأمین و توانمندسازی سرمایه انسانی تخصصی: تامین نیروی انسانی کتابخانه به سطح استاندارد، شامل کتابدار بالینی، و آموزش سالانه کارکنان و کاربران در حوزه سخت‌افزار و نرم‌افزار (سنجه‌های ۵، ۶، ۲۶)

3.تأمین فضای ایمن، مناسب و دسترس‌پذیر با تجهیزات به‌روز: حذف موانع ورود و تردد، استقرار تمهیدات اطفای حریق و آمادگی در حوادث غیرمترقبه، و بهبود تهویه و جذابیت محیط مطالعه و کار، ایجاد فضای مناسب جهت استفاده معلولین (سنجه‌های ۷ تا ۱۶)

4.توسعه مجموعه اطلاعاتی و یکپارچه‌سازی زیرساخت فناوری اطلاعات: مجموعه‌سازی و وجین بر پایه خط‌مشی مکتوب، ارزیابی منظم منابع ، بررسی دیرکردها بصورت فصلی، گزارش تراکنش امانت و بازگشت کتاب بصورت سالیانه و ایجاد دسترسی پایدار به منابع علمی و پایگاه‌های اطلاعاتی بصورت خدمات حضوری و غیر حضوری (سنجه‌های ۱۷ تا ۲۸)

5. گسترش خدمات تخصصی و مجازی با محوریت بیمار: توسعه خدمات اطلاع‌رسانی جاری، خدمات تحویل مدرک ، همکاری بین‌کتابخانه‌ای و به‌ویژه خدمات کتابداری بالینی و تحویل مدرک در بالین بیمار (سنجه‌های ۲۹ تا ۳۹)

برنامه راهبردی کتابخانه مجتمع آموزشی درمانی و پژوهشی خورشید

عنوان سنجه	راهبرد	هدف	افق زمانی	مسئول اجرا	منابع موردنیاز
سنجه 9: رعایت استانداردهای ورودی کتابخانه بیمارستان	بهره‌گیری از اصول طراحی دسترس‌پذیر در طراحی و بهبود ورودی کتابخانه	رفع موانع جهت ورود / تسهیل در ورود افراد با شرایط خاص (کم بینا) و معلول	کوتاه مدت	روابط عمومی	تامین اعتبار مالی
سنجه 10: وجود تمهیدات اطفا حریق	تقویت زیرساخت‌ها و تجهیزات ایمنی و توسعه تمهیدات	تامین ایمنی حریق	کوتاه مدت	مسئول تاسیسات	تامین کپسول آتش نشانی و دتکتور
سنجه 11: وجود تابلوهای راهنما مراجعین در بخش‌های مختلف	توسعه و بهبود نظام اطلاع رسانی کتابخانه	اطلاع رسانی مناسب به کاربران و جلوگیری از سردگمی و تسهیل دسترسی مراجعین	کوتاه مدت	روابط عمومی	تامین اعتبار مالی
سنجه 16: وجود تهویه مطبوع در کتابخانه	بهبود شرایط محیطی کتابخانه	تأمین هوای سالم و مطبوع، افزایش رضایتمندی کاربران	کوتاه مدت	مسئول تاسیسات	سیستم سرمایش و گرمایش، سیستم تهویه مرکزی، تجهیزات کنترل دما و رطوبت
سنجه 20 ارزیابی منابع اطلاعاتی	طراحی سازو کار ارزیابی مستمر منابع اطلاعاتی	پویایی و به روز رسانی مجموعه / تحلیل رفتار	کوتاه مدت	مسئول کتابخانه	دفتر دیرکرد، گزارش سالیانه تراکنش امانت

		امانت کاربران جهت خرید های آینده			و بازگشت کتاب از نرم افزار آذرسا
سنجه 8 وجود استانداردهای لازم در مقابل حوادث طبیعی غیر مترقبه	بهبود و ارتقا زیرساخت های موجود	استمرار خدمت رسانی در شرایط بحران / ارتقای تاب‌آوری	میان مدت	رابط حوادث و بلایا و تیم مدیریت بحران	بودجه خرید و نصب تجهیزات ایمنی
سنجه 13 وجود جذابیت محیط کاری در کتابخانه	بهبود فضای داخلی کتابخانه	ایجاد آرامش و جذابیت محیط کاری	میان مدت	مسئول کتابخانه/ مدیریت بیمارستان	تامین اعتبار مالی
سنجه 25 امکان دسترسی آنلاین کارکنان و کاربران کتابخانه به منابع علمی و پایگاه‌های اطلاعاتی	توسعه زیرساخت‌ها و سامانه های دسترسی آنلاین به منابع علمی	دسترسی به منابع اطلاعاتی بدون محدودیت به زمان و مکان	میان مدت	مدیر منابع علمی دانشگاه	بودجه خرید اشتراک پایگاه های اطلاعاتی
سنجه 26وجود آموزش کارکنان و کاربران کتابخانه در خصوص سخت‌افزار و نرم‌افزار	استفاده از ظرفیت کارشناسان فناوری اطلاعات در طراحی و ارائه آموزش‌های تخصصی	ارتقای سواد رایانه ای	میان مدت	واحد آموزش کارکنان	مدرس، فضای آموزشی، محتوا آموزشی
سنجه 6 وجود کتابدار بالینی	جذب نیروی کتابدار بالینی	توسعه خدمات کتابداری بالینی در راستای پشتیبانی اطلاعاتی از فرایندهای درمانی	بلند مدت	مدیر منابع علمی	مجوز استخدام / برگزاری دوره های تخصصی

سنجه 7 وجود تجهیزات و امکانات برای ارائه خدمات به بیماران و خانواده آنها	توسعه و بهبود تجهیزات و امکانات موجود	ارائه ی خدمات بیمارمحور	بلند مدت	مدیر بیمارستان	تامین اعتبار مالی
سنجه 12 وجود فضایی اختصاصی معلولین	ایجاد و توسعه فضای اختصاصی و مناسب‌سازی‌شده و مجهز	ارتقای دسترسی و بهره‌مندی افراد دارای معلولیت از امکانات کتابخانه	بلند مدت	مدیریت بیمارستان	تامین اعتبار مالی ، ایجاد فضا
سنجه 37 وجودخدمات همکاری بین کتابخانه‌ای	ایجاد و توسعه همکاری بین کتابخانه و مراکز دیگر	بهبود دسترسی کاربران به منابع فراتر از مجموعه موجود کتابخانه	بلند مدت	مدیر منابع علمی دانشگاه	تفاهم نامه بین کتابخانه ها
سنجه 38 ارائه خدمات تخصصی مستمر ویژه بیماران	توسعه منابع موجود کتابخانه و تقویت خدمات تخصصی در کتابخانه	بهبود دسترسی بیماران به اطلاعات معتبر سلامت	بلند مدت	واحد آموزش به بیمار	تجهیزات و محتوای آموزشی، بودجه خرید و به‌روزرسانی منابع
سنجه 39 امکان ارائه خدمات تحویل مدرک در بالین بیمار	ایجاد و توسعه ساز و کار مشخص برای تامین منابع اطلاعاتی بیمار و پزشک معالج	تامین نیاز اطلاعاتی در محل مراقبت بیمار	بلند مدت	کتابدار بالینی	تامین زیرساخت های لازم(سامانه ثبت درخواست‌ها و هماهنگی با بخش‌های درمانی)، دستورالعمل بالینی و ابلا غ آن

برنامه عملیاتی کوتاه مدت

عنوان سنجه	هدف عملیاتی	فعالیت اجرایی	مسئول اجرا	زمان آغاز	زمان پایان	شاخص ارزیابی
سنجه 10 وجود تمهیدات اطفا حریق	ایمنی کامل و آمادگی کارکنان در مقابل حریق	چک کردن کپیسول های آتش نشانی بصورت دوره ای / بازدید فنی/ بررسی دتکتورها و کپسول های آتش نشانی/ برگزاری مانور اطفاء حریق و آموزش کارکنان	رابط مدیریت بلا و حوادث و مسئول تاسیسات	مهر1405	اسفند 1405	درصد سالم بودن تجهیزات سرویس شده و درصد صحت سنجی آموزش کارکنان
سنجه 11 وجود تابلوهای راهنما مراجعین در بخش‌های مختلف	مسیریابی و اطلاع‌رسانی	طراحی، چاپ و نصب تابلوها و تابلوی اعلانات	روابط عمومی	مهر 1405	اسفند 1405	درصد صحت سنجی تعداد تابلوهای راهنما در ورودی بیمارستان و بخش ها
سنجه 9 رعایت استانداردهای ورودی کتابخانه بیمارستان	رفع موانع ورود / تسهیل برای افراد کم بینا	رفع موانع و علامت‌گذاری درب شیشه‌ای بصورت ضربدر با چسب و ..	روابط عمومی	تیر 1405	اسفند 1405	درصد صحت سنجی رفع موانع درب های شیشه ای
سنجه 16وجود تهویه مطبوع در کتابخانه	استقرار محیط استاندارد جهت مطالعه	بررسی دما / سرویس وسایل سرمایشی گرمایشی با تغییر فصول بصورت دوره ای/ بررسی نظرات	مسئول کتابخانه/ مسئول تاسیسات	مهر 1405	اسفند 1405	درصد تامین دمای استاندارد سالن های مطالعه و کتابخانه /

		استفاده کنندگان از سالن های مطالعه در خصوص تهویه هوا				درصد رضایتمندی از خدمات کتابخانه
سنجه 28 گزارش هزینه‌کرد سالانه	شفافیت مالی	گزارش تجمیعی خرید کتب بصورت سالیانه / ارائه گزارش خرید در کمیته ی آموزش و پژوهش بیمارستان	مسئول کتابخانه	دی 1405	اسفند 1405	نامه ی ردیف بودجه مصوب ، مستندات گزارش خرید تجمیعی کتاب و دستور کار جلسه کمیته آموزش و پژوهش بیمارستان
سنجه 20 ارزیابی منظم منابع اطلاعاتی	کنترل مجموعه / روزآمدی و ارزشیابی مجموعه	بررسی کتب دیرکرد بصورت فصلی/ گزارش تراکنش امانت و بازگشت کتاب بصورت یکساله از نرم افزار آذرسا وارائه درکمیته آموزش و پژوهش بیمارستان	مسئول کتابخانه	فروردین 1405	اسفند 1405	درصد صحت سنجی دفتر دیرکردها / درصد میزان تراکنش امانت و بازگشت کتاب
سنجه 31 وجود تابلو اعلانات	اطلاع رسانی از مجموعه فعالیت های کتابخانه	طراحی و چاپ آخرین اخبار برگزاری کارگاه های تخصصی و به روز کردن تابلوی اعلانات بصورت ماهیانه	مسئول کتابخانه	فروردین 1405	اسفند 1405	درصد صحت سنجی تابلو اعلانات و به روز رسانی ماهانه

برنامه عملیاتی میان مدت

عنوان سنجه	هدف عملیاتی	فعالیت اجرایی	مسئول اجرا	زمان آغاز	زمان پایان	شاخص ارزیابی
سنجه 8 وجود استانداردهای لازم در مقابل حوادث طبیعی غیر مترقبه	ایمنی پایدار / تداوم خدمت رسانی با بحران پیش آمده / آموزش کارکنان	برگزاری مانورهای دوره ای / فیکس کردن قفسه های کتابخانه / بررسی دوره ای کابل های برق و.. / ایمن سازی ساختمان کتابخانه	رابط حوادث و بلایا / مسئول تاسیسات / مسئول کتابخانه	آبان 1405	اسفند 1407	درصد تعداد قفسه ها ی فیکس شده/ درصد تجهیزات سرویس شده و سالم / درصد آموزش کارکنان
سنجه 13 وجود جذابیت محیط کاری در کتابخانه	باز طراحی محیط کار / بهبود تجربه حضور کاربران / افزایش رضایت کارکنان	تغییر چیدمان ، افزایش فضای سبز ، افزایش گل و گلدان ، رنگ آمیزی و تغییر مبلمان	مدیریت بیمارستان	آبان 1405	اسفند 1407	درصد میزان رضایمندی از خدمات کتابخانه
سنجه 20 وجود ارزیابی منظم منابع اطلاعاتی در کتابخانه	کنترل مجموعه / پویایی مجموعه	رف خوانی ، وجین مجموعه ، برگزاری نمایشگاه وجین ،	مسئول کتابخانه	آبان 1405	اسفند 1407	درصد صحت سنجی وجین، مستندات نمایشگاه وجین
سنجه23 و 24 تعبیه زیرساخت اتصال به	پوشش دهی کامل کتابخانه به اینترنت /	کابل‌کشی شبکه و برق، نصب پریز، تأمین رایانه	واحد فناوری اطلاعات	آبان 1405	اسفند 1407	درصد میزان استقرار پریز در سالن های

اینترنت از طریق میز مطالعه و اختصاص رایانه کاری	تجیهز میز کاری پرسنل					مطالعه / درصد تامین کابل کشی شبکه / درصدتامین رایانه اختصاصی ویژه هر کتابدار
سنجه 25 امکان دسترسی آنلاین کارکنان و کاربران کتابخانه به منابع علمی و پایگاه¬های اطلاعاتی	امکان دسترسی کاربران به منابع اطلاعاتی در داخل و خارج از محیط کتابخانه و دانشگاه	تمدید اشتراک و راه‌اندازی دسترسی از راه دور	مدیر منابع علمی دانشگاه	آبان 1405	اسفند1407	درصد میزان مراجعه و دانلود از پایگاه های اطلاعاتی ، درصد میزان رضایت کاربران
سنجه 26 وجود آموزش کارکنان و کاربران کتابخانه در خصوص سخت‌افزار و نرم‌افزار	ارتقای سطح سواد اطلاعاتی کاربران	نیازسنجی اطلاعاتی از کارکنان و کاربران / برگزاری دوره های مقدماتی و پیشرفته براساس تحلیل نیاز سنجی/ سنجش سطح دانش پیش و پس از آزمون / برگزاری دوره های تخصصی بصورت فصلی	آموزش کارکنان	آبان 1405	اسفند 1407	درصد صحت سنجی برگزاری کارگاه های آموزشی متناسب با نیازسنجی / درصد میانگین نمرات و اثر گذاری کارگاه های برگزار شده

برنامه عملیاتی بلندمدت

عنوان راهبرد	هدف عملیاتی	فعالیت اجرایی	مسئول اجرا	زمان آغاز	زمان پایان	شاخص ارزیابی
سنجه 6 استقرار خدمات کتابداری بالینی	ایجاد جایگاه کتابدار بالینی در بیمارستان و حضور هدفمند آن در تیم درمان/ کمک به تسریع درتصمیم گیری شواهد بالینی به تیم درمان	تدوین شرح شغل و شرح وظایف، جذب نیروی آموزش‌دیده، اجرای پایلوت در یکی از بخش ها با نظارت رئیس بخش، ارزیابی نتایج افزایش مهارت های تخصصی کتابداران جهت حضور در بالین	مدیر منابع علمی دانشگاه	اردیبهشت 1408	اسفند 1410	کتابدار بالینی مستقر، مستندات حضور در راندها ، درصد میزان رضایت پزشکان از حضور کتابدار در بالین
سنجه 7 وجود تجهیزات و امکانات برای ارائه خدمات به بیماران و خانواده آنها	گسترش خدمات تخصصی با تاکید بر بیمار محوری	تامین محیط اختصاصی ویژه بیمار و همراهان بیماران، تامین تجهیزات آموزشی مانند تلویزیون و ویدئو وال جهت آموزش بیمار، تامین محتواهای آموزشی ویژه بیمار و خانواده های بیمار	مدیریت بیمارستان	خرداد 1408	بهمن 1410	درصد تامین تجهیزات مورد نیاز برای ارائه خدمات اطلاعاتی به بیماران
سنجه 12 وجود فضایی اختصاصی معلولین	ایجاد عدالت دسترسی منابع برای کلیه ی کاربران	ایجاد فضای اختصاصی ویژه معلولین/ ایجاد مبلمان ویژه معلولین	مدیریت بیمارستان	خرداد 1408	اسفند 1410	درصد تامین فضا و تجهیزات مبلمان ویژه معلولین

سنجه 37 وجودخدمات همکاری بین کتابخانه‌ای	تبدیل کتابخانه به شبکه اطلاعات علمی جهت اشاعه خدمات تحویل مدرک	توسعه ی تفاهم نامه ی امانت بین کتابخانه ای/اتصال به سامانه های تامین مدارک / افزایش خدمات تحویل مدارک بین کتابخانه ای	مدیر منابع علمی دانشگاه	فروردین 1408	دی 1410	درصد تعداد تفاهم‌نامه های فعال و درصد میانگین زمان تأمین مدارک
سنجه 38 و 39 ارائه خدمات تخصصی مستمر ویژه بیماران وتحویل مدرک در بالین	تعریف و اجرای فرآیند تحویل مدرک در بالین بیمار تحت نظر پزشک معالج	تدوین دستورکار و ملاحظات اخلاقی، تعیین متولی، تأمین زیرساخت همراه، اجرای آزمایشی، ارزیابی و تعمیم	معاون آموزشی/ مدیردفتر پرستاری/ کتابدار بالینی	خرداد 1408	اسفند1410	دستورکار ابلاغ‌شده، درصد اجرای فرایند و درصد میزان رضایت پزشکان معالج